

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Miel Sukuntza Sagastibeltza

*Leitza,
Nafarroa
(1937)*

Aurkibidea

Biografia

Sorobarren baserrian
jaioa. 12 urterekin artzai-
lanetan hasi zen, eta 26 urtez
errezkoan Leitzalarrean artzai
egon zen, alegia, urritik
apirilera han bertan bordan
negua igarotzen,
ardien zaintzan. Bizi osoa
baserri-lanetan egin du.
Horretaz gain, eguraldia
iragartzen trebea
da, eta hainbat urtez horren
gainean elkarrizketak eta
ekarpenak egin izan ditu
aldizkarietan eta
komunikabideetan.

Zintak

LTZ-016

- **Proiektua:** Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data:** 2024-01-12
- **Iraupena:** 50 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

LTZ-017

- **Proiektua:** Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data:** 2024-01-16
- **Iraupena:** 44 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

LTZ-018

- **Proiektua:** Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data:** 2024-01-31
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

LTZ-019

- **Proiektua:** Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data:** 2024-02-21
- **Iraupena:** 55 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

LTZ-020

- **Proiektua:** Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data:** 2024-02-08
- **Iraupena:** 44 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

LTZ-021

- **Proiektua:** Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data:** 2024-01-12
- **Iraupena:** 70 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

Pasarteak

1. Istilua lur mutur batengatik, Beiñes bakegilea

- **Erref:** LTZ-021/001
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bi aitona hasarretu ziren mugan zegoen lur zati txiki batengatik. Bakegilea etorri zenean, di-da batean baketu zituen.

2. "Oraintxe hiltzen gaitik"

- **Erref:** LTZ-021/002
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:01:05. **Bukatu:** 00:02:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Egun askotan eskola-piper egiten zuten bi mutilek, lanean ari behar izaten zutelako baserrian, eta joan ziren egun batean jo egin zituen maisuak hitz egiteagatik.

3. Ihauterietako eskea dela eta

- **Erref:** LTZ-021/003
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:02:53. **Bukatu:** 00:04:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Inauterietan eskea egiten da baserrietan. Lehen baserri gehienetan ematen zizkieten gauzak eskelariei, baina urte batzuetan sekulako astakeriak egiteagatik, gero eta gutxiago dira ateak irekitzen dituztenak.

4. Hura zuan hura, mendirako gizon ernea!"

- **Erref:** LTZ-021/004
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:04:44. **Bukatu:** 00:06:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Kontrabandoan zebiltzan batean, lainoarekin galdu egin zen mutil saila mendian. Han zuten Joxemari izeneko bat, sekulako suma zuena. Hark bilatu zien bidea egun hartan ere.

5. Emakumeek buruaren gainean pegarrak eta erosketak

- **Erref:** LTZ-021/005
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:06:39. **Bukatu:** 00:07:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Emakumeek burukatea erabiltzen zuten garraiorako, ura eta erosketak buruaren gainean erabiltzen zituzten.

6. Maxurreneko barkilloa

- **Erref:** LTZ-021/006
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:07:46. **Bukatu:** 00:09:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Neskameak zilarrezko ontzi bat ostu zuela uste zuten, eta kandela bihurria egin zioten mina emateko. Etxeko zuhaitz bat ihartzen hasi zen ontzia zuhaitzean utzia zegoelako.

7. Frantziako erregeak inortaz behartu gabe bizi nahi

- **Erref:** LTZ-021/007
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:09:51. **Bukatu:** 00:11:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Frantziako erregeak inortaz bizi gabe bizi nahi omen zuen. Ustez, denetatik hartu ondoren, hala bizitzen hasi zen egun berean ohartu zen ezinezkoa zela.

8. San Pedrori ipurdia erre nahi

- **Erref:** LTZ-021/008
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:11:14. **Bukatu:** 00:11:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Pello izeneko bat teilatura igo eta San Pedrori ipurdia erretzen saiatu omen zen etxafuegoak botaz.

9. Ardi bat gaizkitu

- **Erref:** LTZ-021/009
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:11:57. **Bukatu:** 00:12:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Ardi bat gaizki jarri zen eta ardoa eman zioten sendatzeko. Baita sendatu ere.

10. Kartetan “ahuntza” jokatzea eta “erdia eta erdia” egitea

- **Erref:** LTZ-021/010
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:12:49. **Bukatu:** 00:13:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Kartetan berdinketa gertatzen zenean, azken partidak erabakitzen zuen garailea. Horri ahuntza esaten zitzaioan. Bestalde, ardoa eta gailetak hartzen zituzten kartetan aritzeko “erdia eta erdia” deituriko ohituraren arabera.

11. Munduaren haserako martxak

- **Erref:** LTZ-021/011
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:13:59. **Bukatu:** 00:15:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Mundua sortu zenean, gauza guztiek, baita animaliek ere, hitz egiten zuten. Goroldioak berriz ez, eta erakusten hasi zirenean, denek galdu zuten hizketako gaitasuna.

12. Oihal txuria paratzen zuten ezpandan

- **Erref:** LTZ-021/012
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:15:23. **Bukatu:** 00:16:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Baserri inguran lanean ari zirenei, bazkaltzera joateko abisua oihal txuriaren bidez egiten zieten etxeakoandreek.

13. Artzaia gaizkitu eta ohatilan ekarri

- **Erref:** LTZ-021/013

- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:16:20. **Bukatu:** 00:19:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Artzai bat gaizkitu zen Leitzelarren, eta beste artzai batzuek haren baserriraino eraman behar izan zuten bidezidor guziak barrena ohatila batean.

14. Kukutxeztula sendatzeko astoaren esnea

- **Erref:** LTZ-021/014
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:19:11. **Bukatu:** 00:20:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Kukutxeztula gaitza sendatzeko astoaren esnea erabiltzen zuten lehen.

15. Hanka hautsi, eta menditik eraitsaldian ekarri

- **Erref:** LTZ-021/015
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:20:42. **Bukatu:** 00:23:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Ehiztari batek hanka hautsi zuen oihanean eta oihuka hasi zen. Baserritar batzuek oihuak aditu, bertara joan, eta eratsaldian ekarri zuten.

16. Behia esnerik gabe etortzen etxera

- **Erref:** LTZ-021/016
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:23:21. **Bukatu:** 00:24:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Lehen behiak mendira larretzen zituzten. Baserri batean ohartu ziren behi bat iluntzean esnerik gabe etortzen zela. Erreparatzen hasi, eta suge batei nola ematen zion ikusi zuten.

17. Olentzero arratsean su berria baserrietan

- **Erref:** LTZ-021/017
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:24:45. **Bukatu:** 00:26:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Olentzerotan su berria egiten zuten baserrietan, zaharra garbitu ondoren. Familiako bakoitzarentzat egur zati bana paratzen zen su horretan.

18. Sugeak ardia hozkatzen zuenean, elorri arantzarekin zulatzen guk

- **Erref:** LTZ-021/018
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:26:15. **Bukatu:** 00:27:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Ardia sugeak hozkatuz gero, elorri-arantzarekin zulatzen zuten lehen. Geroago ikasi zuten hobe zela ebakitzea, Iparraldeko batzuei esker.

19. Sugeak zakurra hozkatu

- **Erref:** LTZ-021/019
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:27:43. **Bukatu:** 00:28:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Sugeak zakurra hozkatu zuen behin, eta zakurra hiltzorian zegoela, ebakia eginda garbitu zioten pozoia.

20. "Odola aterako al didak?"

- **Erref:** LTZ-021/020
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:28:53. **Bukatu:** 00:29:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Artzai bat gaizki jartzen zen odolana jotzen zuenean, tentsioa igotzen zion gaitzak jotzen zuenean. Horrelakoetan, odola atera behar izaten zioten.

21. Oilaloka eta txitak ezin harrapatuz

- **Erref:** LTZ-021/021
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:29:53. **Bukatu:** 00:32:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Oilo batzuek kabia eta txitak mendian edo nonahi egiten zituzten. Horrelakoetan sekulako komeriak erabiltzen zituzten haien bila.

22. Idiak zeramatzaten kontrabandoan

- **Erref:** LTZ-021/022
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:32:15. **Bukatu:** 00:33:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Kontrabandoko idiak baserri bateko ikuilura joan ziren. Baserrian zalaparta sumatu zuten eta esnatu. Azkenean, haien bideari segitu zioten kontrabandoan zebiltzanek beren idiekin.

23. Beharrak lagundu omen zioan lehengoari ere

- **Erref:** LTZ-021/023
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:33:39. **Bukatu:** 00:34:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Aitak egurra ekartzera bidali zuen semea, bakarrik bidali ere, beharra izeneko batek lagunduko ziola esanda.

24. Azeriak axuriari lepoa moztu eta eraman

- **Erref:** LTZ-021/024
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:34:50. **Bukatu:** 00:36:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Azeriak oso kalte handiak eragiten dituzte baserrietan. Besteak beste, axuriei lepoa moztu eta eraman, gorputza bertan utzita.

25. Txu zaharra, behor azkarra

- **Erref:** LTZ-021/025
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:36:51. **Bukatu:** 00:38:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Behor zahar bat bazen mendian bizi zena, baina eguraldiak aldaketa zuenean bordara joaten zena elurra hasi baino lehen. Artzaiek haren bidez jakiten zuten elurra zetorrela.

26. "Potxolo" tabako bila

- **Erref:** LTZ-021/026
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:38:57. **Bukatu:** 00:40:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Bi baserritar tabakorik gabe gelditu ziren mendian lanean ari zirela. Txakurra bidali zuten baserrira tabakoaren bila.

27. Emakumeek buruaren gainean pegarrak eta erosketak

- **Erref:** LTZ-021/027

- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:40:54. **Bukatu:** 00:42:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Emakumeek burukatea erabiltzen zuten garraiorako, ura eta erosketak buruaren gainean erabiltzen zituzten.

28. Auzolana nola izaten zen

- **Erref:** LTZ-021/028
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:42:15. **Bukatu:** 00:43:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Auzolanez laguntzen zioten elkarri lehenago, batez ere zaharrak edo ezinduak zeuden etxeetan egiten zen hori.

29. Filomeno, Leitzelarren bizi zen desertorea

- **Erref:** LTZ-021/029
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:43:06. **Bukatu:** 00:46:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Filomeno izeneko gizon bat mendian bizi zen, gerratik ihesi etorri ondoren. Haren ospe txarra zela eta, izua eragiten zien ezagutzen ez zutenei. Hala ere, gizon ona eta langilea omen zen.

30. Lixiba

- **Erref:** LTZ-021/030
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:46:23. **Bukatu:** 00:49:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Garbigailurik ez zenean, maindireak eta arropa suko hautsa erabilita garbitzen ziren kuela izeneko ontzi batean.

31. Bordaberrie erre zenekoa

- **Erref:** LTZ-021/031
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:49:38. **Bukatu:** 00:51:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bordaberri izeneko baserria erre zen, baina herritar askoren lanari esker, denak ere auzolanez arita, denbora laburrean berreraiki zuten.

32. Artoa (talo lodia supean egina)

- **Erref:** LTZ-021/032
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:51:59. **Bukatu:** 00:55:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Artoa, taloa baino lodiagoko opila, supean erretzen zen. Taloa baino askoz lodiagoa eta goxoagoa.

33. Hortza erorita sutara bota

- **Erref:** LTZ-021/033
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:55:23. **Bukatu:** 00:56:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Hurrei hortza erortzen zitzaientean, hartu eta sutara botatzen zuten hau esanez: "San Migel, San Migel: tori zaharra eta ekartzu berria".

34. Eguzkiloreak

- **Erref:** LTZ-021/034
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:56:06. **Bukatu:** 00:57:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Etxe batzuetan eguzkiloreak paratzen ziren babeserako balio zutelakoan.

35. Txartela hartzera eta dotrinarik ez jakitea

- **Erref:** LTZ-021/035
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:57:31. **Bukatu:** 00:58:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Baserritar bat txartela hartzera joan zen baina apaizak ez zion eman dotrinarik ez zekielako. Hurrengoan neskak dotrina bazekien, baina apaizak ez neskak ardiez egindako galdera bat.

36. Haurrak etxean jaiotzen

- **Erref:** LTZ-021/036
- **Iraupena:** 0:04:04. **Hasi:** 00:58:37. **Bukatu:** 01:02:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Lehen, haur guztiak etxean jaiotzen ziren, emaginek lagunduta, medikurik gabe.

37. Bularra ematera auzolanez

- **Erref:** LTZ-021/037
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:02:41. **Bukatu:** 01:05:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Haur bat jaiotzen zenean, bularra hartzen ikasteko edo amak gutxi bazuen, auzoko beste amaren batek emanen zion arazorik gabe haur berriari.

38. Tomas Barungoa bertsoan askotan aritzen zen

- **Erref:** LTZ-021/038
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 01:05:07. **Bukatu:** 01:07:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Tomas Barungoa bertsolari polita zen eta beti kantari aritzen zena gainera. Haren zenbait bertso kantatu zizkigun haren ondorengo batek.

39. Ostazuriaren ostoa tabakotarako eta txurikina paperatarako

- **Erref:** LTZ-021/039
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 01:07:37. **Bukatu:** 01:09:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Errazionamenduaren garaian, tabakoa bukatzen zitzaienean ostoz eta txurikinez egiten zituzten zigarroak orduko gizonek.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-10

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com